

Кучеревський А. О.,
здобувач I рівня вищої освіти
Науковий керівник: **Шацкова Л. П.,**
канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри обліку, аналізу і аудиту
Національний університет «Одеська політехніка»
м. Одеса

ЕКОЛОГІЧНА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАНДАРТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Зміна клімату, погіршення навколишнього середовища та зростаюча загроза екологічного дисбалансу залишаються головними глобальними проблемами сьогодення, ключовим інструментом їх вирішення є звітність зі сталого розвитку.

Звітність зі сталого розвитку формувалася як відповідь на соціальні та екологічні виклики ще з 1960-х років, базуючись на таких ключових працях як:

- «Тиха весна» (Р. Карсон), «Економіка космічного корабля Земля» (К. Боулдінг) та «Межі зростання» (Д. Медоуз) [1]. Ця звітність трансформувалась від традиційної фінансової звітності до комплексної, яка охоплює економічні, соціальні та екологічні показники, зокрема котрі наведені на рис. 1:

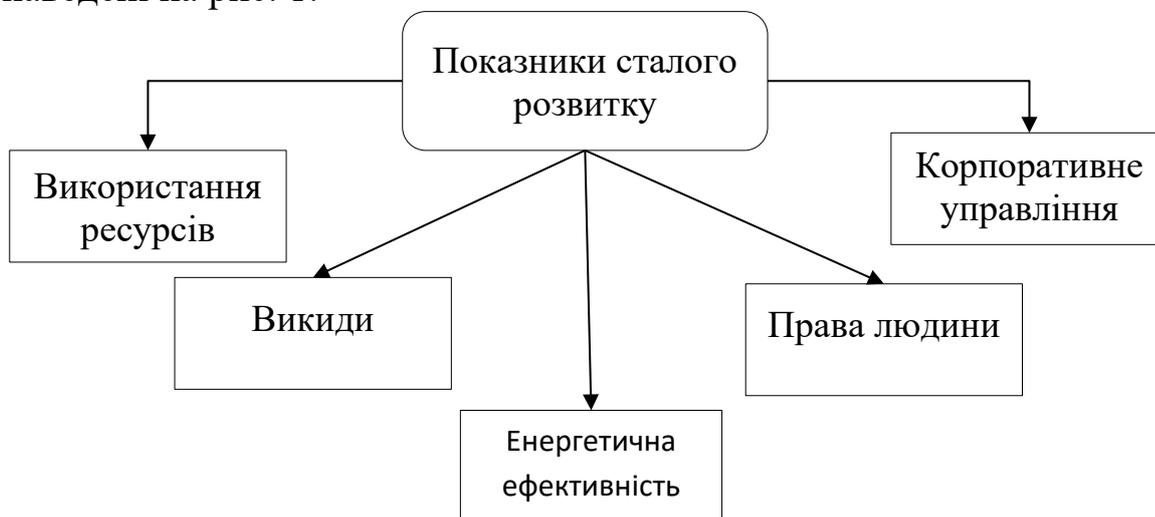

Рисунок 1 - Показники зі звітності сталого розвитку

- Васильєвої О.М. - акцентується увага увагу на ролі екологічного компонента в системі корпоративної соціальної відповідальності. Авторка зазначає, що екологічна звітність не лише демонструє відповідальність підприємства перед суспільством, а й формує основу для сталого розвитку, зменшуючи негативний вплив на навколишнє середовище та підвищуючи ефективність управління ресурсами [2].

- Герасимової Ю.С. - екологічна звітність розглядається як інструмент оцінки сталого розвитку економіки. Автор підкреслює, що екологічна звітність слугує засобом оцінки впливу економічної діяльності на навколишнє середовище та сприяє прийняттю обґрунтованих рішень щодо екологізації виробництва та споживання. Зокрема, зазначається, що екологічна звітність може використовуватися як для внутрішніх, так і для зовнішніх цілей, сприяючи інформуванню громадськості, підвищенню довіри інвесторів та споживачів, а також збільшенню конкурентоспроможності підприємства [3].

Міжнародною радою зі стандартів сталого розвитку (ISSB) розроблено систему стандартів звітності щодо сталого розвитку, яка всебічно охоплює економічні, соціальні та екологічні аспекти корпоративної діяльності. У цьому контексті екологічна звітність стає особливо важливою як інструмент інституціоналізації корпоративної екологічної відповідальності. Він надає можливість оцінити вплив корпоративної діяльності на навколишнє середовище, ступінь дотримання екологічних стандартів та ефективність природоохоронних заходів, а також сприяє прозорості, підзвітності та зміцненню довіри між зацікавленими сторонами.

Стандарт IFRS S2 «Climate-related Disclosures», виданий у червні 2023 року, встановлює вимоги до розкриття інформації про кліматичні ризики та можливості, які можуть впливати на перспективи підприємства. Цей стандарт є актуальним для українських підприємств у контексті впровадження стандартів сталого розвитку та екологічної звітності. IFRS S2 зобов'язує підприємства розкривати інформацію про кліматичні ризики та можливості, які можуть впливати на їхні грошові потоки, доступ до фінансування або вартість капіталу в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі [4].

Згідно з IFRS S2, екологічна звітність має включати чітку структуру розкриття інформації за чотирма базовими компонентами (табл. 1).

Таблиця 1 - Структура розкриття інформації екологічної звітності

Компонент стандарту IFRS S2	Основний зміст компонента IFRS S2
1	2
Управління (Governance)	Метою розкриття фінансової інформації про управління, пов'язаної зі зміною клімату, є надати можливість користувачам фінансових звітів загального розуміння процесів та засобів контролю та процедурами управління, які суб'єкт господарювання використовує для моніторингу, управління та нагляду за ризиками та можливостями, пов'язаними зі зміною клімату.

Продовження таблиці 1

1	2
Стратегія (Strategy)	Метою розкриття інформації про стратегію, пов'язану зі зміною клімату, є надати можливість користувачам фінансових звітів загального розуміння стратегії суб'єкта господарювання щодо управління ризиками та можливостями, пов'язаними зі зміною клімату.
Управління ризиками (Risk Management)	Мета розкриття кліматично орієнтованої фінансової інформації щодо управління ризиками полягає в тому, щоб надати користувачам загальнопризначених фінансових звітів можливість зрозуміти процеси, за допомогою яких суб'єкт господарювання ідентифікує, оцінює, пріоритизує та контролює кліматичні ризики й можливості, включаючи те, чи інтегровані ці процеси в загальну систему управління ризиками підприємства та яким чином вони її інформують.
Показники та цілі (Metrics and Targets)	Метою розкриття фінансової інформації про показники та цілі, пов'язані з кліматом, є надання користувачам фінансових звітів загального призначення можливість зрозуміти результати діяльності суб'єкта господарювання щодо його кліматичних ризиків та можливостей, включаючи прогрес у досягненні будь-яких кліматичних цілей, які він встановив, а також будь-яких цілей, яких він зобов'язаний досягти згідно із законодавством або нормативно-правовими актами.

Джерело: [4]

Отже, в українських реаліях екологічна звітність стала не просто формальним обов'язком. Вона стала важливим інструментом для спілкування компаній із суспільством, інвесторами та владою, що дозволяє їм демонструвати відкритість, відповідальність і готовність до сталого розвитку. Така звітність не тільки допомагає зменшити екологічні ризики та підвищити репутацію компанії, але й відкриває нові можливості для зростання та співпраці на міжнародному рівні. Для ефективного просування цього процесу необхідно адаптувати провідні міжнародні стандарти (зокрема МСФЗ S2 та GRI) до українських умов, розробити нормативну базу та підвищити рівень екологічної свідомості компаній та суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Селецька Д.О. Звітність зі сталого розвитку: становлення, зміст, актуальність. *Житомирська політехніка*. 2024. №2 (108). С. 109-117. URL: 10.26642/jen-2024-2(108)-109-117.
2. Васильєва О.М. Екологічний аспект корпоративної соціальної відповідальності підприємств. *Економіка та транспортний комплекс*.

2021. №38. С.123-130. URL:
<https://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/213655/213714>.

3. Герасимов Ю.С. Екологічна звітність як інструмент оцінки сталого розвитку економіки. *Нові горизонти розвитку бізнесу в умовах сучасних викликів: можливості та механізми підтримки*. 2024. С. 147-149. URL:
https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/55315/1/Novi%20horizont%20rozv%20biznesy%20v%20umovakh%20suchas%20vyklykiv.%20Mozhlyvos%20ti%20ta%20mekhan%20pidtrymky_2024_147-149.pdf.

4. IFRS Foundation. IFRS S2 Climate-related Disclosures. London: International Financial Reporting Standards Foundation, 2023. 77 p. URL:
<https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures/>.

Лега О. В.,

канд. екон. наук, доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

Прийдак Т. Б.,

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

Яловега Л. В.,

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава

ESG-ФАКТОРИ В СИСТЕМІ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ І НЕФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах підвищеної нестабільності, воєнних ризиків та зростаючого суспільного запиту на відповідальний бізнес, підприємства стикаються з необхідністю не лише забезпечувати прибутковість, а й відповідати принципам сталого розвитку. Саме ESG-фактори (екологічні, соціальні та управлінські) стали новим критерієм довіри інвесторів, партнерів, споживачів і держави. Їх урахування у системі управління ризиками – це вже не тенденція, а вимога часу, що напряду впливає на доступ до капіталу, податкову лояльність, страхування, участь у міжнародних проєктах.

ESG-підхід базується на інтеграції трьох ключових складових - рис. 1.

Кожна з цих компонент відіграє важливу роль у формуванні системи сталого розвитку підприємства та впливає на його репутацію, фінансову стабільність і здатність протистояти зовнішнім викликам.

З огляду на це, ефективне впровадження ESG-принципів неможливе без чіткого розуміння ризиків, які виникають у ході господарської діяльності, та розбудови системи управління ними. Адже як фінансові, так і нефінансові загрози можуть суттєво впливати на здатність підприємства